

פרשת במדבר

מיטתו שלימה

בפרשתנו מצוה הקב"ה את משה לחלק את עם ישראל לארבע קבוצות שכל אחת מהן תכלול שלושה שבטים, ולכל קבוצה יהיה דגל בצבע שונה משל חברתה, וכך יחנו סביב המשכן.

ואומר המדרש (במדב"ר ב, ח): "בשעה שאמר הקב"ה למשה עשה אותם דגלים כמו שנתאוו התחיל משה מיצר. אמר, עכשיו עתידה המחלוקת להנתן בין השבטים, אם אני אומר לשבטו של יהודה שישרה במזרח והוא אומר אי אפשר אלא בדרום, וכן ראובן וכן אפרים וכן כל שבט ושבט, מה אני עושה? אמר לו הקב"ה: משה, מה איכפת לך, אין צריכין לך, מעצמן הן מכירין דירתן, אלא דייתיקי (שטר צוואה) יש בידן מיעקב אביהם היאך לשרות בדגלים, איני מחדש עליהם, כבר יש לה טכסים מיעקב אביהם, כמו שטענו אותו והקיפו את מיטתו, כך יקיפו את המשכן".

ומבאר המדרש: "כיון שבא אבינו יעקב ליפטר מן העולם קרא לבניו דכתיב 'ויקרא יעקב אל בניו' (בראשית מט, א) וברכם וציום על דרכי האלקים, וקיבלו עליהם מלכות שמים. משגמר דבריו אמר להם: כשתטלו אותי - ביראה ובכבוד לוו אותי... היאך ציום? אלא אמר להם: בני יהודה יששכר וזבולן יטענו מיטתי מן המזרח, ראובן ושמעון וגד יטענו מיטתי מן הדרום, אפרים ומנשה ובנימין יטענו מן המערב, דן אשר ונפתלי יטענו מן הצפון... ואם עשיתם וטענתם את מיטתי כשם שצויתי אתכם - האלקים עתיד להשרות אתכם דגלים. כיון שנפטר טענו אותו כשם שציום... וכדי ליתן להם פעולה טובה שכר שקיימו מצות אביהם, לא ציום לחנות דגלים אלא כמצות אביהם".

נמצא לפי זה שסדר חנייתם של עם ישראל סביב המשכן היתה ממש כפי הסדר שעמדו השבטים הקדושים סביב מיטתו של יעקב אבינו כשנשאו אותו כדי לקבורו בארץ ישראל. וכדי להבין את העומק שבזה יש להקדים:

מיטתו של יעקב אבינו מסמלת את שלימות קדושת הילדים, כמו שאומר המדרש (ויקר"ר לו, ה) על הפסוק: "וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור" (ויקרא כו, מב), שהרבה. וינפל המילש ותטמ התייהש ידי לע '?ףא' בקעיב רמאנ אלו 'ףא' קחציבו שהרבאב רמאנ המלו" יצא ממנו ישמעאל וכל בני קטורה, יצחק יצא ממנו עשו וכל אלופי אדום, אבל יעקב מטתו שלימה וכל בניו צדיקים". (וכן מבואר במדרש) שיר השירים רבה ד, יז (שמה שנאמר: "כולך יפה רעיתי") (שה"ש ד, ז) מדבר על יעקב אבינו "שהיתה מיטתו שלימה לפניו ולא נמצא בה פסולת" (וראה גם שבת קמו, א).

ובכך שחנו עם ישראל סביב המשכן כסדר עמידת השבטים סביב מיטתו של יעקב אבינו, נמשכה עליהם השפעה מבחינת מיטתו של יעקב, ונתברכו בבחינת שלימות הזרע, כלומר, שיזכו שכל בניהם יהיו שלימים ותמימים ביראתם וקדושתם ולא יהיה בהם שום דופי.

ולכן מבואר במדרש (ראה במדב"ר ב, ד) שעם ישראל נקראו "שולמית" (שה"ש ז, א) דוקא בהקשר לחנייתם במדבר סביב המשכן, כי "שולמית" הוא מלשון שלימות, ואין לך אדם שלם באמת כמי שזכה

שתהיה מיטתו שלימה וכל זרעו קדושים וטהורים ועושים רצון יוצרם. כי אם תחסר לאדם בעולם הזה פרנסה - מה בכך, ואפילו אם בריאותו של האדם רופפת - מה בכך, הרי כל מה ששייך לעולם הזה אינו אלא בר חלוף ואין לייחס לו חשיבות ולראות זאת כחוסר בשלימות. אך אם חלילה ילדיו של האדם אינם הולכים בדרך ה', זהו באמת חיסרון שיש לתת עליו את הדעת, ולזעוק על כך לה' יתברך ללא הרף עד שירחם עליו ויזכהו שכולם ישובו בתשובה שלימה.

ומכיון שההצלחה בחינוך הילדים היא השלימות הגדולה ביותר, וזו תכלית האדם עלי אדמות, על כן צריך כל אדם להרבות בתפילות ותחנונים לפני הקב"ה על זרעו, שיזכו כולם להיות שלמים ביראתם וקדושתם, ולא יסורו חלילה מדרך ה' כל ימיהם. ובכל יום ויום, ובכל עת רצון, יתפללו על כך כל אב ואם. וטוב ונכון לקרוא בכל יום את התפילה הנפלאה שחיבר השל"ה הק' על ענין חינוך הילדים, ורק כשירבו בתפילות מעומקא דליבא על כך, יזכו לראות את בניהם ובנותיהם שתולים בבית ה' כל ימיהם, "כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברכ ה'" (ישעיה סא, ט).

כדי להצליח בחינוך הילדים, ראשית כל אמנם צריכים ההורים להישתדל בכל יכולתם לנטוע את ילדיהם במקומות חינוך שבהם יחנכו אותם בדרך התורה הקדושה, אולם לא די בזה, אלא על ההורים להשקיע בחינוך ילדיהם עוד ועוד גם בבית, וזאת על ידי שבבית יתנהגו ההורים בקדושה ובמידות טובות, וישמשו לילדיהם דוגמא נאותה. יש לדעת שעיקר החינוך שנשאר חקוק בלב הילדים לאורך ימים ושנים הוא דוקא זה שהם קיבלו מהוריהם בבית, ולא ממה שלמדו בבית הספר ובתלמוד תורה.

ולכן אם רצוננו להצליח לשתול בעומק ליבם של ילדינו את יסודות האמונה והקדושה במידה כזו שגם כשהם יגדלו לא יסורו מהם, עלינו להתמסר ביותר לענין חינוך הילדים, ולהשקיע בכך את מיטב כוחנו, הוננו וזמננו, ללמוד איתם, להתפלל ולברך איתם וכו'. ומי שאינו יכול לעשות זאת בעצמו, ישכור להם בכסף מלא מלמד טוב וירא שמים שיעשה זאת במקומו. וכגודל מסירות נפשו של האדם למען חינוך ילדיו, כן יראה מהם בעתיד פירות מתוקים וירוה רוב נחת.

על כל הורה מוטלת החובה לשמור את צעדיהם של ילדיו היקרים, ולדעת בכל עת ובכל שעה היכן הם נמצאים ועם מי הם הולכים, ומי הם חבריהם. וכמו שאסור לשומר העומד על משמרתו להירדם, כך צריך כל הורה להיות עירני ביותר לכל מה שנעשה עם ילדיו בכל רגע ביממה, ולדעת מה הם עושים והיכן הם נמצאים וכו', ובזכות טרחתם של ההורים בחינוך ילדיהם בדרך הקדושה, ה' יסייע בידם להצליח בכך, ויזכה אותם לראות פרי טוב בעמלם.

תמיד צריכים אנו לתת את דעתנו על עתידם הרוחני של ילדינו היקרים, ולפני כל מעשה שאנו עושים עלינו לחשוב היטב אם מעשה זה אכן יוסיף אור וקדושה לזרענו או שמא ההיפך ח"ו. ועל כך רמזו חז"ל (תמיד לב, א) באומרם: "איזהו חכם? הרואה את הנוולד", והיינו שחכם הוא זה שלפני כל מעשה שהוא עושה, תמיד הוא רואה בעיני רוחו מה שיתן מעשה זה לילדים היקרים שנולדו לו ("הנוולד"), ואם חלילה מעשה זה עשוי להמעיט בקדושתם, הוא בורח ממנו כל עוד נפשו בו, ומאידיך אם ישנו דבר שעשוי להוסיף לקדושת ילדיו, הוא יעשה הכל כדי להשיגו.

הרגע העיקרי שבו נקבעת הקדושה של הילד הוא רגע יצירתו. ולפי גודל הקדושה והצניעות שיש להורים בשעת יצירת הוולד, כך נותנים להם "ילדים אשר אין בהם כל מאום, וטובי מראה, ומשכילים בכל חכמה, וידעי דעת, ומביני מדע, ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך" (דניאל א, ד) מלכו של עולם. ככל שהילד נוצר בקדושה גדולה ומחשבות טהורות, כך יצרי הרעים מתמעטים, ולא יהיו לו קשיים רבים בעבודת ה',

וכמו שמסופר בזוהר הק' (פר' וירא קיב, א במדרש הנעלם) שכשירד רב יוסף לבבל, ראה בחורים פנויים מאשה, שהיו נכנסים ויוצאים בין נשים יפות ואינם חוטאים. אמר להם רב יוסף: אינכם מפחדים מפני יצר הרע? והשיבו לו אותם בחורים: אין אנו באים מתערובת רע, אלא מקודש הקדשים נחצבנו, ואיננו מפחדים מיצר הרע.

כמו כן קדושת הילדים תלויה במידת האמת שבהוריהם, וסימן לדבר מה שכתוב: "כלה זרע אמת" (ירמיה ב, כא), כלומר שקדושת הזרע תלויה במידת האמת שבהורים. ולכן אם רואה האדם שילדיו מתרחקים מעט מדרך ה', כנראה שבאותה תקופה הוא נהג בענינים כלשהם שלא לפי דרך האמת והיושר, או שהבטיח דברים ולא עמד בהם וכיו"ב, וכשישוב בתשובה על כך ויתקן זאת, ילדיו מיד ישובו לדרך הישר ב"ה.

וכן יש להיזהר בנקיות הממון, ולהרחיק מהבית ממון כלשהו שאינו שייך לו לפי האמת והיושר. כי כשח"ו נכנס אל הבית ממון גזול וקונים בו אוכל לילדים, אוכל זה מוליד בליבם הרהורים רעים ומחשבות זרות ובסופו של דבר אף עשוי לגרום להם לפרוק עול ולנטוש את דרך ה' ח"ו. ולכן אם היתברר לאדם שבא לידו רווח כלשהו שאינו מגיע לו לפי האמת והיושר, גם אם מצבו הכלכלי דחוק ביותר, יתגבר על יצרו ויחזיר ממון זה לבעליו, ובזכות מעשה שכזה עוד יזכה בעתיד לרווח רוב נחת מכל יוצאי חלציו.

ולמעלה מכל זאת, הסגולה הבדוקה ביותר שעל ידה יוכל האדם לזכות שיהיו הילדים הנולדים לו הולכים כל ימיהם בדרך הישר, ויסבו לו רוב נחת ושמחה, זהו שיזהר ביותר בכבודו של כל אחד ואחד מישראל, וינהג בענוה כלפי כל אחד מישראל, ויהיה ממונו של הזולת חביב עליו כשלו. כי כל אחד מישראל נקרא בנו של הקב"ה, כמו שכתוב: "בנים אתם לה' אלקיכם" (דברים יד, א), וכאשר יכבד האדם את בנו של הקב"ה וינהג עימם בענוה, גם הקב"ה, מידה כנגד מידה, ינהג כבוד בבניו, ויסייע להם ללכת בדרכים טובות וישרות, וישפיע עליהם שפע של טובה וברכה בגשמיות וברוחניות.

